

Praktyka Sądu Najwyższego w 2025 r. w sprawach odwołań od decyzji Wyższej Rady Sprawiedliwości o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów

Raport analityczny · run_id 20260606-1722-task8-vrp-discipline-exec · 2026-06-06. **Jurysdykcja / instancja:** Wielka Izba Sądu Najwyższego (sąd rozpatrujący odwołania od decyzji WRS w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów; ustawa „O Wyższej Radzie Sprawiedliwości”, art. 52, 57; Kodeks postępowania administracyjnego Ukrainy, art. 266). **Metoda:** skanowanie treści publicznego Jednolitego Państwowego Rejestru Orzeczeń Sądowych (ЄДРРС) z użyciem odtwarzalnej sygnatury normatywnej → screening LLM co do meritum + ekstrakcja cech (gpt-5.4-mini, weryfikacja dosłownych cytatów) → deterministyczna agregacja. Pełna odtwarzalność — w załączniku.

Granica wiarygodności (do przeczytania w pierwszej kolejności). Wąska nisza: **42 akty / 25 spraw** za 2025 r. Wszystkie wartości procentowe obarczone są szerokimi 95% przedziałami ufności (Wilsona) i mają charakter **orientacyjny**. Rozstrzygnięcia wyodrębniono z części rozstrzygającej przy **90% weryfikacji dosłownej** i **100% spójności wewnętrznej** (wynik roszczenia ↔ skutek dla decyzji WRS). Cechy dotyczące standardu kontroli / podstaw są klasyfikowane przez LLM (kontrola wrywkowa, bez pełnego audytu ręcznego). Sygnatura selekcji v0.1 (nastawiona na kompletność); możliwe niedoszacowanie (zob. §12).

1. Krótka tabela statystyczna

Korpus: spośród 1 805 orzeczeń Wielkiej Izby co do meritum za 2025 r. sygnatura wyodrębniła **131 kandydatów** (odwołania od aktów WRS/WKKS); screening LLM co do meritum pozostawił **42 akty** dotyczące konkretnie **odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów** (89% odfiltrowano jako niedyscyplinarne — odwołania od ocen kwalifikacyjnych WKKS, zwolnienia z innych podstaw, spory pracownicze personelu WRS itd.). Deduplikacja akt→sprawa: **25 spraw**.

Wskaźnik	Poziom aktów (n=42)	Poziom spraw (n=25)
Skarga uwzględniona (decyzja WRS uchylona)	18 — 42,9% [29,1–57,8%]	11 — 44,0% [26,7–62,9%]
Skarga oddalona (decyzja WRS utrzymana)	24 — 57,1% [42,2–70,9%]	14 — 56,0% [37,1–73,3%]
Częściowe uwzględnienie	0	0
Zmiana	0	0
Przekazanie do ponownego rozpoznania	0	0

Kluczowy fakt: praktyka ma charakter **binarny** — Wielka Izba albo w całości uchyla decyzję WRS („uznać za bezprawną i uchylić”), albo w całości oddala skargę. W próbie za 2025 r. nie odnotowano rozstrzygnięć pośrednich (zmiana, częściowe uwzględnienie, przekazanie do ponownego rozpoznania) — jest to konsekwencja modelu „Wielka Izba jako sąd rozpatrujący roszczenie przeciwko WRS”, a nie klasycznej apelacji/kasacji z przekazaniem sprawy.

Wskaźnik uchyleń ≈43% — **wysoki** poziom unieważnień sądowych: kontrola Wielkiej Izby nie jest formalnym „przybijaniem pieczętki”; sąd realnie interweniuje w niemal połowie spraw.

2. Główne kategorie spraw i podstawy odwołania

Rodzaj zaskarżonej sankcji dyscyplinarnej (na 42 akty; wiele źródeł): wnioszek o zwolnienie — 9, upomnienie — 5, nagana — 3, zwolnienie — 1, inne/mieszane — 14, nieokreślone — 10. → Dominują **surowe sankcje** (wnioski o zwolnienie), co tłumaczy intensywność odwołań.

Podstawy zaskarżenia decyzji WRS (wiele etykiet, udział w 42 aktach):

Podstawa	Udział aktów
Niewystarczające / wadliwe uzasadnienie decyzji WRS	54,8%
Nieprawidłowa ocena dowodów	47,6%
Nieprawidłowa kwalifikacja przewinienia dyscyplinarnego	47,6%
Naruszenie procedury postępowania dyscyplinarnego	42,9%
Naruszenie terminów (przedawnienie)	26,2%
Naruszenie prawa do obrony	23,8%
Stronniczość / brak bezstronności organu	14,3%
Nieproporcjonalność sankcji	11,9%
Inne	23,8%

Wniosek: skarżący atakują przede wszystkim **uzasadnienie, podstawę dowodową i kwalifikację** — czyli merytoryczną jakość decyzji WRS, a nie wyłącznie kwestie formalno-proceduralne.

3. Podstawy, na jakich Sąd Najwyższy uwzględnia / oddala skargę (standard kontroli)

Cecha postępowania sądu	Udział 42 aktów	95% CI
Sąd ingeruje w ocenę WRS (dokonuje ponownej oceny)	45,2%	[31,2–60,1%]
Sąd wykazuje powściągliwość, pozostawia WRS swobodę uznania	57,1%	[42,2–70,9%]
Sąd bada proporcjonalność sankcji	42,9%	[29,1–57,8%]
Sąd bada uzasadnienie decyzji WRS	57,1%	[42,2–70,9%]

Jak SN kwalifikuje naruszenie (n=42): **istotne** — 16, formalne / niewystarczające do uchylenia — 7, niekwalifikowane wprost — 19.

Odwołania do EKPC (własne cytowania SN, częstotliwość): *Oleksandr Wołkow przeciwko Ukrainie* — ≈14–15 (dominujący punkt odniesienia), *Albert i Le Compte przeciwko Belgii* — 11, *Tsfayo przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* — 11, *Bryan przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* — 11, *Kraska przeciwko Szwajcarii* — 10, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá przeciwko Portugalii* — 2. → Wielka Izba systematycznie opiera się na linii orzeczniczej ETPC dotyczącej „pełnej jurysdykcji” kontroli sądowej (Tsfayo / Bryan / Albert i Le Compte) oraz niezależności organu dyscyplinarnego (Wołkow).

Co do meritum: SN traktuje jako **istotne** przede wszystkim wady uzasadnienia i kwalifikacji — a także naruszenia proceduralne, które wpłynęły na rozstrzygnięcie; jako **formalne** (niewystarczające do uchylenia) — odstępstwa proceduralne, które nie naruszyły prawa do obrony ani nie wpłynęły na wynik.

4. Kluczowe problemy stosowania prawa

1. **Brak jednolitego, sformułowanego standardu kontroli sądowej.** Sąd jednocześnie „ingeruje” (45%) i „wykazuje powściągliwość” (57%) — te tryby współistnieją bez wyraźnego testu określającego, kiedy który z nich ma zastosowanie. Przy niemal równym podziale rozstrzygnięć (43/57) tworzy to **strefę nieprzewidywalności**.
2. **Proporcjonalność jest badana niekonsekwentnie** — tylko w ≈43% aktów, mimo że większość dotyczy surowych sankcji (zwolnienia). W większości spraw proporcjonalność **nie jest oceniana odrębnie**.
3. **Uzasadnienie — centralne i niestabilne kryterium.** Jest ono zarówno główną podstawą skargi (55%), jak i głównym przedmiotem kontroli sądu (57%). Brak jednolitego standardu „wystarczającego uzasadnienia” decyzji WRS → różne wymogi w podobnych sprawach.
4. **Granica między „legalnością” a „ponowną oceną co do meritum” jest zatarta** — w 45% spraw spór dotyczy dowodów, a w 45% SN dokonuje ponownej oceny ustaleń WRS, co faktycznie oznacza ponowną ocenę faktyczną sprawy dyscyplinarnej i pozostaje w konflikcie koncepcyjnym ze swobodą uznania WRS.
5. **„Istotność” naruszenia stosowana jest niejednolicie** (istotne 16 / formalne 7 / niekwalifikowane 19) — ten sam rodzaj naruszenia proceduralnego może otrzymać odmienną ocenę prawną.

5. Problemy regulacji prawnej

- **Ustawa „O Wyższej Radzie Sprawiedliwości” (1798-VIII), art. 49–53, 57** (rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej; decyzja w sprawie dyscyplinarnej; kontrola decyzji Izby Dyscyplinarnej; art. 57: wymogi dotyczące **uzasadnienia** decyzji Izby Dyscyplinarnej / WRS są **niesformalizowane**) → podatny grunt dla podstawy „niewystarczające uzasadnienie” (55%).
- **Kodeks postępowania administracyjnego, art. 266:** określa szczególną procedurę zaskarżania aktów WRS, lecz **nie ustanawia standardu / głębokości kontroli sądowej** (pełna jurysdykcja a kontrola legalności) → SN musi konstruować go samodzielnie w oparciu o orzecznictwo ETPC.
- **Ustawa „O ustroju sądownictwa i statusie sędziów”, art. 106–109** (wyd. 2025): **elementy ocenne** przewinienia dyscyplinarnego (art. 106) i **brak jasnych kryteriów proporcjonalności** (art. 109) (12%).
- **Pojęcia wymagające doprecyzowania:** „istotne naruszenie proceduralne”, „rażąca nieproporcjonalność sankcji”, „granice kontroli sądowej nad decyzjami WRS”, „uzasadnienie decyzji WRS”, terminy przedawnienia (luka odnotowana już w sprawie *Wołkow przeciwko Ukrainie*).

6. Propozycje dla Sądu Najwyższego / wykładni sądowej

1. **Jednolity, ustrukturyzowany test kontroli sądowej** (do ustalenia w orzeczeniu Wielkiej Izby, w oparciu o sprawę *Wołkow* oraz linię orzeczniczą *Tsfayo / Bryan / Albert i Le Compte* dotyczącą pełnej jurysdykcji). Cztery kolejne elementy o skalibrowanej głębokości: (1) legalność i **istotność naruszenia proceduralnego**; (2) **wystarczalność uzasadnienia WRS**; (3) prawidłowość **kwalifikacji** przewinienia; (4) **proporcjonalność** sankcji.
2. **Kryterium istotności naruszenia proceduralnego:** naruszenie jest istotne, jeżeli (a) wpłynęło lub mogło wpłynąć na wynik oraz (b) naruszyło prawo sędziego do obrony / do postępowania kontradiktoryjnego. W pozostałych przypadkach — formalne.
3. **Test proporcjonalności — element obowiązkowy** w przypadku surowych sankcji (zwolnienie / wnioski o zwolnienie): waga przewinienia ↔ dolegliwość sankcji ↔ art. 8 EKPC (*Denisow*).
4. **Granice ingerencji:** kontrola legalności i uzasadnienia — tak; samodzielna ponowna ocena dowodów — wyłącznie w przypadku arbitralności / rażącej bezzasadności (nie na podstawie samej niezgody z uznaniem WRS).
5. **Struktura własnego uzasadnienia Wielkiej Izby** w tego rodzaju sprawach: stałe rubryki (procedura → uzasadnienie → kwalifikacja →

proporcjonalność → konkluzja) — ogranicza to nieprzewidywalność.

7. Propozycje dla ustawodawcy

1. **Ustawa „O WRS”**: wprost określić **wymogi dotyczące uzasadnienia** decyzji Izby Dyscyplinarnej i WRS (struktura, obowiązek odniesienia się do kluczowych argumentów) — usuwa to główne źródło sporów (55%).
2. **Terminy przedawnienia** postępowania dyscyplinarnego — uregulować ustawowo (luka systemowa odnotowana przez ETPC w sprawie *Wołkow*; podstawa „naruszenie terminów” — 26%).
3. **Kryteria proporcjonalności** sankcji dyscyplinarnej — ustalić w art. 109 ustawy „O ustroju sądownictwa...” (lista czynników: waga, forma winy, skutki, zachowanie, powtarzalność).
4. **KPA art. 266** — doprecyzować standard kontroli sądowej nad decyzjami WRS (zakres pełnej jurysdykcji a kontrola legalności), tak aby nie był on za każdym razem rekonstruowany w orzecznictwie.
5. **Rozgraniczyć kompetencje** WRS i Wielkiej Izby: czy sąd może samodzielnie dokonać ponownej kwalifikacji przewinienia / nałożyć inną sankcję, czy musi przekazać sprawę do WRS (obecnie nie ma przekazania — sąd wyłącznie uchyla lub oddala skargę).

8. Krótkie podsumowanie przewidywalności praktyki

- **Stabilność wyników — umiarkowanie wysoka**. Wyraźny model binarny (uchylenie / oddalenie), 100% spójności wewnętrznej wyniku, ≈43% uchyleń — to **nie formalna, lecz realna kontrola**, a jej wynik jest strukturalnie przewidywalny.
- **Stabilność standardu — niska**. Brak jednolitego, sformułowanego testu; proporcjonalność badana jest tylko w ≈43% spraw; „istotność” naruszeń i wymogi dotyczące uzasadnienia stosowane są niejednolicie; granica między „legalnością” a „ponowną oceną” jest zatarta. Podobne okoliczności mogą prowadzić do różnych wyników.
- **Główne problemy według częstotliwości**: (1) **uzasadnienie** (jakość uzasadnienia decyzji WRS i sądu), (2) **kwalifikacja** (elementy ocenne przewinienia), (3) **proceduralne** (brak jednolitego kryterium istotności), przy czym kontrola proporcjonalności pozostaje **niedostatecznie rozwinięta**.
- **Co poprawić w pierwszej kolejności**: wykładnię sądową (jednolity test kontroli — najszybsza dźwignia, bezpośrednio w kompetencji Wielkiej Izby) → następnie praktykę WRS (jakość uzasadnień) → następnie ustawodawstwo (uzasadnienie, terminy przedawnienia, kryteria proporcjonalności).

Ograniczenia badania

- **Mała liczebność próby** (42 akty / 25 spraw) → szerokie przedziały ufności; wszystkie wartości procentowe mają charakter orientacyjny.
- **Ekstrakcja cech — LLM** (gpt-5.4-mini): rozstrzygnięcia zweryfikowane dosłownie w 90% i spójne w 100%; cechy niuansowe (standard kontroli, podstawy) skontrolowane wrywkowo, bez pełnego audytu ręcznego. Weryfikacja dosłowna cytatów potwierdzających trafność — 55% (słabsza; nie wpływa na statystyki główne, lecz obniża pewność co do niektórych etykiet niuansowych).
- **Sygnatura ukierunkowana na kompletność, wersja v0.1** (recall-first): korpus docelowy ograniczono do Wielkiej Izby; możliwe niedoszacowanie aktów spoza Wielkiej Izby lub o nietypowym sformułowaniu. Normy KPA/WRS zweryfikowane (pilotaż 0/220).
- **Normy** cytowane wg numerów i oficjalnych tytułów artykułów (rada.gov.ua — renderowanie JS); pełnotekstowe wczytanie do bazy danych dla evidence_refs to krok na przyszłość.

Macierz dowodowa i odtwarzalność (załącznik)

- **Sygnatura**: config/norm_signature_vrp_discipline.json (v0.1.0).
- **Korpus**: corpus/candidates.jsonl (131), corpus/candidates_text.jsonl, corpus/p1_summary.json (C=131; przeskanowano 1 805 orzeczeń Wielkiej Izby, 0 błędów odczytu).
- **Ekstrakcja**: extraction/extracted_v2.jsonl (42 docelowe), extraction/statistics.{json,md}, extraction/echr_grounding.md.
- **Skrypty**: mongo/p1_build_corpus.py, llm/p2p3_extract_v2.py, extraction/p3b_aggregate.py, mongo/p1b_write_labels.py.
- **Rozliczenia**: billing/llm_call_log.csv (ten przebieg ≈ 3,4 USD: v1 1,25 USD + v2 2,18 USD; suma narastająco w projekcie ≈ 33,5/50 USD).
- **MongoDB**: idempotentna etykieta topic_labels.task8_vrp_discipline na 131 aktach (is_target_disciplinary, claim_outcome, vrp_act_effect, workflow_id, version_hash).
- **Źródła ETPC**: EIN / EHRAC / HUDOC (zob. echr_grounding.md).

Niniejszy raport w języku polskim jest adaptacją oryginału ukraińskiego; dane liczbowe, cytaty i wnioski zostały zachowane.